

TILSYNSRAPPORT

Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen

Nordland fylkeskommune – Sandnessjøen videregående skole

29.09.2017

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	3
1. Innledning	4
2. Om tilsynet med Nordland fylkeskommune – Sandnessjøen videregående skole	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	4
2.2 Tema for tilsynet.....	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet	5
3. Skolens arbeid med opplæringen i fag	5
3.1 Rettslige krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	7
3.3 Fylkesmannens vurderinger.....	7
3.4 Fylkesmannens konklusjon.....	8
4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte	8
4.1 Rettslige krav	8
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	10
4.3 Fylkesmannens vurderinger.....	11
4.4 Fylkesmannens konklusjon.....	12
5. Undervisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning	13
5.1 Rettslige krav	13
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	14
5.3 Fylkesmannens vurderinger.....	14
5.4 Fylkesmannens konklusjon.....	15
6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring	16
6.1 Rettslige krav	16
6.2 Fylkesmannens undersøkelser	16
6.3 Fylkesmannens vurderinger.....	17
6.4 Fylkesmannens konklusjon.....	17
7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd	18
7.1 Tilsynet er ikke utvidet til å omfatte skoleeiers system	18
8. Forhåndsvarsel om vedtak	18
9. Skoleeiers rett til å kommentere foreløpig tilsynsrapport	19
Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget	20

Sammendrag

Tema og formål

Fylkesmannen gjennomfører i perioden 2014 – 2017 felles nasjonalt tilsyn med temaet *Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen*. Tilsynet er delt inn i fire undertema: skolens arbeid med opplæringen i fag, individuell undervisvurdering i fag, spesialundervisning og særskilt språkopplæring. Fylkesmannen foretar nå tilsyn over dette tema med Nordland fylkeskommune, der Sandnessjøen videregående skole er valgt ut for stedlig tilsyn inneværende år.

Det overordnede målet for tilsynet er å bidra til at alle elever i grunnopplæringen får et godt utbytte av den opplæringen som tilbys. Formålet med tilsynet er å sjekke om skolen følger opplæringsloven med forskrifter, og å bidra til bedre regel forståelse og regeletterlevelse i kommuner og skoler.

Gjennomføring

Det ble gjennomført veiledning for skoleeiere og skoleledere i Sandnessjøen 4. desember 2014, hvor det ble informert nærmere om tema og bakgrunn for tilsynet. I tillegg ble veiledningsmaterieell og egenvurderingsskjema utarbeidet av Utdanningsdirektoratet, presentert.

Etter varsel om tilsyn av 16. februar 2017, har skolen sendt inn forespurt dokumentasjon. Den 28. april 2017 ble det gjennomført stedlig tilsyn ved Sandnessjøen videregående skole hvor skoleledelse og utvalgte lærere ble intervjuet. Vi har også hatt samtaler med elever.

Fylkesmannen har nå gransket og vurdert skriftlige og muntlige opplysninger. Vi har også sett på tilbakemeldingen fra skolen på foreløpig rapport.

Avdekkede brudd på regelverket

Oppfyllelse av elevenes rett til et godt utbytte av opplæringen skjer på skolen. Det er skoleledelsen og de ansatte som i det daglige må arbeide for at elevene skal få et godt utbytte av opplæringen. Fylkeskommunen som skoleeier er likevel øverste ansvarlige for at pliktene i opplæringsloven blir oppfylt. Skoleeier må ha et forsvarlig system for å sikre at kravene i opplæringsloven og tilhørende forskrifter blir oppfylt.

Fylkesmannen har avdekket forhold som tilsier at praksis må endres.

Status på rapporten og veien videre

I denne tilsynsrapporten får kommunen en *rimelig frist* til å rette de brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. Dersom bruddene på regelverket ikke rettes innen rettefristen vil Fylkesmannen vedta *pålegg om retting* i enkeltvedtak.

Frist for retting er **8. desember 2017**.

1. Innledning

Fylkesmannen åpnet 16.02.2017 tilsyn med skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen i Nordland fylkeskommune. Undersøkelsene har vært på skolenivå ved Sandnessjøen videregående skole, avdeling for helse- og oppvekstfag.

Felles nasjonalt tilsyn 2014-17 handler om skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen og består av tre områder for tilsyn: Skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen (som denne rapporten omhandler), forvaltningskompetanse og skolebasert vurdering. Utdanningsdirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterie¹ knyttet til tilsynet, og Fylkesmannen har gjennomført informasjons- og veiledningssamlinger.

Det er skoleeier som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Skoleeier er derfor adressat for denne foreløpige tilsynsrapporten.

I denne tilsynsrapporten er det fastsatt frist for retting av brudd på regelverket som er avdekket under tilsynet. **Fristen er 08.12.2017.** Dersom brudd på regelverket ikke er rettet innen fristen, vil Fylkesmannen i Nordland vedta pålegg om retting med hjemmel i kommuneloven § 60 d. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Nordland fylkeskommune – Sandnessjøen videregående skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10 A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighetstilsyn jf. kommuneloven § 60 b. Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som brudd på regelverket, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Temaet for tilsynet er rettet mot skolens kjernevirksomhet: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. Det overordnede formålet med tilsynet er å bidra til at alle elever får et godt utbytte av opplæringen.

Hovedpunkter i tilsynet vil være:

- Skolens arbeid med opplæringen i fag
- Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte
- Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning
- Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

Tilsynet skal bidra til at skoleeier som ansvarlig sørger for at elevene:

- får kjennskap til og opplæring i målene som gjelder for opplæringen

¹ <http://www.udir.no/Regelverk/regelverk/tilsyn/>

- får tilbakemeldinger og involveres i eget læringsarbeid for å øke sitt utbytte av opplæringen
- får vurdert kontinuerlig hvilket utbytte de har av opplæringen
- blir fulgt opp og får nødvendig tilrettelegging når utbytte av opplæringen ikke er tilfredsstillende

I tilsynet vurderer vi om elevene får dette på Sandnessjøen videregående skole.

Manglende etterlevelse av regelverket kan medføre at elevene ikke får realisert sine muligheter eller får lite utbytte av opplæringen.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Tilsyn med Nordland fylkeskommune ble åpnet gjennom brev 16.02.2017. Skoleeier er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju, se vedlegg.

Skolen har fått uttale seg om Fylkesmannens foreløpige rapport, og vi har tatt skolens uttalelse i betraktning i denne tilsynsrapporten.

3. Skolens arbeid med opplæringen i fag

3.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med opplæringen i fag. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Rektor skal sikre at opplæringens innhold er knyttet til kompetansemål i faget

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK06), jf. opplæringsloven § 3-4 og forskrift til opplæringsloven § 1-3. Det betyr at opplæringen skal ha et innhold som bygger på kompetansemålene i læreplanen og bidrar til at disse blir nådd. Rektor må organisere skolen slik at dette blir ivaretatt, jf. opplæringsloven § 3-4.

Rektor skal sikre at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæring og hva som blir vektlagt i vurdering av elevens kompetanse.

Underveisvurdering skal brukes som et redskap i læreprosessen og bidra til å forbedre opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Eleven skal kjenne til hva som er målene for opplæringen og hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene må kjenne til kompetansemålene i læreplanene for fagene, og at de er grunnlaget for vurderingen av elevens kompetanse. De skal også kjenne til hva læreren vektlegger når læreren vurderer et arbeid. Fra og med 8. trinn skal elevene kjenne til hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene. Rektor må organisere skolen for å sikre at undervisningspersonalet formidler dette til elevene.

Rektor skal sikre at opplæringen dekker alle kompetansemålene på hovedtrinnet / i faget og de individuelle opplæringsmålene i IOP.

Undervisningspersonalet skal tilrettelegge og gjennomføre opplæringen etter LK06, jf. opplæringsloven 3-4 og forskrift til opplæringsloven § 1-3. For de fleste fag i grunnskolen og for noen fag i videregående skole er kompetansemålene satt per hovedtrinn eller etter flere års opplæring. I slike tilfeller må rektor sikre at elevene får opplæring i alle kompetansemålene i faget / på hovedtrinnet gjennom opplæringsløpet. En elev som får spesialundervisning, kan ha unntak fra kompetansemålene i de ordinære læreplanene, jf. opplæringsloven § 5-5. Gjeldende opplæringsmål for eleven skal fremgå av en individuell opplæringsplan (IOP). Skolen må sikre at elevens opplæring dekker de individuelle opplæringsmålene.

Alle elever som har vedtak om spesialundervisning, skal ha IOP.

Skolen skal utarbeide en individuell opplæringsplan (IOP) for alle elever som får spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-5. Det må fremgå av IOP-en hvilket tidsintervall den gjelder for.

Innholdet i IOP-en skal samsvare med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen og synliggjøre eventuelle avvik fra LK06.

IOP-en skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan opplæringen skal gjennomføres, jf. opplæringsloven § 5-5. Reglene for innhold i opplæringen gjelder så langt de passer for spesialundervisningen. Det kan medføre at målene for opplæringen avviker fra kompetansemålene i læreplanene i LK06.

Før skolen/skoleeier gjør et enkeltvedtak om spesialundervisning, skal PPT utarbeide en sakkyndig vurdering. Den sakkyndige vurderingen skal gi tilrådning om innholdet i opplæringen, blant annet realistiske opplæringsmål for eleven og hvilken opplæring som gir eleven et forsvarlig opplæringstilbud. Vedtaket om spesialundervisning skal bygge på den sakkyndige vurderingen, og eventuelle avvik må begrunnes. Vedtaket om spesialundervisning fastsetter rammene for opplæringen og dermed innholdet i IOP-en. IOP-en kan først tas i bruk etter at det er fattet enkeltvedtaket om spesialundervisning.

IOP-en må ha egne mål for opplæringen når elevens opplæring avviker fra ordinære læreplaner, og skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringens (klassens) planer.

Reglene om innhold i opplæringen (kompetansemålene i læreplanene) gjelder for spesialundervisning så langt de passer, jf. § 5-5 i opplæringsloven. Skolen skal legge vekt på utviklingsmulighetene for eleven og de opplæringsmålene som er realistiske innenfor det samme totale undervisningstimetallet som for andre elever, jf. opplæringsloven § 5-1. Den individuelle opplæringsplanen skal vise målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5. Dersom vedtaket om spesialundervisning ikke inneholder avvik fra LK06, eller bare angir færre kompetansemål i et fag enn i den ordinære læreplanen, må dette også komme klart frem i IOP-en. Det må også komme klart frem i hvilke fag eller deler av fag eleven eventuelt skal følge ordinær opplæring (i klassen). Skolen må ha en fremgangsmåte som angir hvordan spesialundervisningen og den ordinære opplæringen skal ses i sammenheng / arbeide sammen i slike tilfeller. Fremgangsmåten må være kjent og innarbeidet av de som har ansvaret for å utvikle IOP-en og for å gjennomføre opplæringen.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Alle klassene på avdelingen har sitt basisteam der to fellesfaglærere og alle programfaglærere deltar i ukentlige møter. I tillegg er det fagseksjonsmøte og avdelingsmøter ukentlig der det er fokus på utvikling. Skolen har arbeidet med FYR i flere år og bruker blant annet elevundersøkelsen til å finne områder de trenger å arbeide med. Rektor deltar på enkelte av basisteam-møtene. FYR arbeidet har egne koordinatorene og månedlige møter. Gjennom FYR-årsplanen kan fellesfaglærere holde seg oppdatert på tema som programfagene planlegger å gjennomgå for hver måned.

Skolen er opptatt av å koble læreplanen opp mot lokalsamfunnet, og for avdelingen er det fokus på aktiviteter koblet til sykehjem og internasjonalt arbeid gjennom Brobyggerstiftelsen. Lærerne skal lage årsplaner i sine fag. Det er frister for dette arbeidet i skolens årshjul. Dette er også nevnt i huskelisten for lærerne. Årsplanene legges ut på enten It's Learning eller ISkole. Skolen har utarbeidet en egen kontaktlærerhåndbok med vedlegg, der det står beskrevet en del rutiner for dette arbeidet.

Personalet tilstreber en praksis der prøveplaner skal være felles og kjent for elevene via It's Learning. I tillegg skal mål for opplæringen gjøres kjent for elevene enten muntlig eller skriftlig. Det kan variere fra fag til fag og lærer til lærer hvordan dette gjøres. Det er forventet at kompetansemål skal stå på utdelte prøver og oppgaver. Dette har vært mye oppe i fellestid.

Ledelsen gjennomgår hver høst elevgruppa på avdelingen, og gir beskjed om elever med behov for spesialundervisning. Det lages IOP for elever med vedtak for hvert skoleår. Den inneholder deler av enkeltvedtaket. Vedtakene bygger på sakkyndig vurdering. Hver avdeling har en eller to ansatte som er ansvarlig for å skrive IOP. Skolen har også et S-team som følger opp elever med behov for spesialundervisning.

Skolen har sendt inn IOP og vedtak med avvik fra LK06. Individuelle mål satt i innsendte IOP er utvalgte kompetansemål hentet fra LK06. Både i vedtak og i IOP er organisering av opplæringen beskrevet. I innsendte IOP er det opplæring i klassen men med tilpasninger i innhold og arbeidsmåter. Det er kjent i personalet at IOP skal ta utgangspunkt i den ordinære opplæringen. Ansvarlig for spesialundervisning er jevnlig tilstede i basisteam hvor det også diskuteres elever med IOP.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Tilsynet viser at personalet knytter opplæringens innhold til kompetansemålene i faget. Det er en innarbeidet fremgangsmåte ved skolen at det blir utarbeidet årsplaner i fagene ved skolestart. Både lærere og ledelse er tydelig på at nasjonale læreplaner i fag sjekkes hvert år.

Skolen arbeider med vurdering for læring. Det er forventet fra ledelsen at elevene skal gjøres kjent med mål for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen. Tilsynet viser at dette er kjent i personalet. Årsplaner og periodeplaner som er fremlagt viser at kompetansemålene er gjort kjent for elevene. I tillegg er det utarbeidet kriterier for hva som skal til for å oppnå de ulike karakterene i de enkelte fagene. Fylkesmannen finner også at det er klare rutiner for at det på prøver og innleveringer skal stå kriterier.

Det skal utarbeides årsplaner i fag hver høst. Tilsynet viser at det er en innarbeidet fremgangsmåte ved skolen for at LK06 blir kontrollert og brukt ved utarbeidelsen av

disse. I tillegg gir ledelsen beskjed hvis det er kommet endringer i læreplanene i fag. De fagene tilsynet har undersøkt har læreplanmål for hvert skoleår.

Gjennom organiseringen med basisteam og s-team, holdes det fokus på elever med IOP. Tilsynet viser at det i personalet er stor bevissthet rundt det å bruke IOP i opplæringen, og at de individuelle opplæringsmålene i denne blir dekket. Systemet sikrer også at alle elever som har vedtak om spesialundervisning får IOP.

IOP'en viser mål, innhold og organisering av opplæringen. Oppbygningen av IOP- mal sikrer at IOP ikke kan tas i bruk før det er fattet vedtak, gjennom at IOP inneholder elementer fra vedtaket. Innsendte vedtak viser at de bygger på den sakkyndige vurderingen. Fylkesmannen har fått inn ett vedtak som avviker fra sakkyndig vurdering, og her er avviket begrunnet.

Tilsynet viser at det er den ordinære opplæringen som skal være grunnlaget også for elever med IOP. Elevene får spesialundervisning i stor grad sammen med klassen og bygger på den ordinære opplæringen. Dette er en innarbeidet fremgangsmåte ved skolen.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Rektor sikrer at undervisningspersonalet knytter opplæringens innhold til kompetansemål i det enkelte faget.

Rektor sikrer at undervisningspersonalet ivaretar elevens rett til å kjenne til mål for opplæringen og hva som blir vektlagt i vurderingen av kompetanse

Rektor sikrer at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene på trinnet, i faget og individuelle opplæringsmål i IOP.

Skolen utarbeider IOP hvert år for alle elever som har vedtak om spesialundervisning. Innholdet i IOP samsvarer med enkeltvedtaket når det gjelder innholdet i opplæringen, herunder når det er gjort avvik fra LK06.

IOP-en har egne mål for opplæringen når elevens opplæring skal avvike fra ordinære læreplaner.

Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at IOP-en er samordnet med den ordinære opplæringen.

4. Undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

4.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med undervisvurdering for å øke elevens læringsutbytte av opplæringen. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og/eller i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Elevene skal få veiledning i hvilke kompetansemål fra LK06 eller mål i IOP-en som opplæringen er knyttet til.

Elevene skal gjøres kjent med målene for opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Dette gjelder for alle årstrinn og gjelder også for elever med individuelle mål i en IOP. Elevene skal gjøres i stand til å forstå hva de skal lære, og hva som er formålet med opplæringen. Lærerne gjennomfører opplæringen og må kommunisere dette til elevene.

Elevene skal få veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i faget.

Eleven skal kjenne til hva som vektlegges i vurderingen av hans eller hennes kompetanse, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-1. Det betyr at elevene skal kjenne til hva som kjennetegner ulik grad av kompetanse, og hva det legges vekt på i vurderingen av en prestasjon. Kravet til at det skal være kjent for eleven, innebærer at det ikke holder at informasjonen ligger på Internett eller kan fås ved å spørre læreren. Lærerne må kommunisere grunnlaget for vurderingen til elevene.

Elevene skal få tilbakemeldinger på hva de mestrer, og veiledning i hva de må gjøre for å øke sin kompetanse.

Vurderingen underveis i opplæringen skal gi god tilbakemelding og rettledning til eleven og være et redskap i læreprosessen, jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-2 og 3-11. Underveisvurdering skal bidra til at eleven øker sin kompetanse i fag, jf. forskriften § 3-11. Underveisvurderingen skal gis løpende og systematisk, den kan både være skriftlig og muntlig, skal inneholde begrunnet informasjon om kompetansen til eleven og skal gis med sikte på faglig utvikling.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid.

Elevene skal delta aktivt i vurderingen av eget arbeid, egen kompetanse og egen faglig utvikling, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-12. Lærerne må sørge for at elevene involveres i dette. Elevens egenvurdering skal være en del av underveisvurderingen.

Elevene skal fra og med 8. årstrinn få halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Halvårsvurdering i fag er en del av underveisvurderingen og skal uttrykke elevens kompetanse knyttet til kompetansemålene i læreplanverket, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-13. Halvårsvurdering skal også gi veiledning i hvordan eleven kan øke kompetansen sin i faget.

Halvårsvurdering uten karakter skal elevene få gjennom hele grunnopplæringen. Dette gjelder alle elever uavhengig av vedtak og type opplæring. Vurderingen kan være både skriftlig og muntlig.

Fra og med 8. årstrinn skal halvårsvurdering både med og uten karakter gjennomføres midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret dersom faget ikke blir avsluttet. Halvårsvurderingen med og uten karakter gjenspeiler da den samme kompetansen.

Skolen må gjennomføre halvårsvurderinger på riktig tidspunkt og ha en innarbeidet fremgangsmåte for at innhold er i samsvar med forskriften.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

For elever med spesialundervisning skal skolen, i tillegg til halvårsvurdering med og uten karakter, en gang i året utarbeide en skriftlig rapport. Rapporten skal blant annet gi vurdering av elevens utvikling i forhold til målene i IOP, jf. opplæringsloven § 5-5.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporter gis på riktige tidspunkt og har et innhold i samsvar med forskriften.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

Elevene skal vite hvilke kompetansemål opplæringen er knyttet til. Lærerne på helse- og oppvekstfag veileder elevene på ulike måter, - alt etter fagets egenart. Noen gjennomgår kompetansemålene skriftlig ved oppstart av time eller nytt tema, og med avsjekk ved avslutning av timen/tema. Andre tar for seg målene ved oppstart av skoleåret og henter dem inn fortløpende i undervisningssituasjonen. I tillegg kan lærerne gi del-/læringsmål eller konkretisere kompetansemålet dersom det er omfattende eller vanskelig å forstå. For elever med egne mål i IOP, veileder lærer eleven direkte og muntlig om disse målene.

Når det gjelder veiledning i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget, redegjør skolen for at dette skal være tema i fagsamtalen, og at enkelte lærere legger ut vurderingsveiledning til elevene i forkant av prøver. Vi har mottatt eksempel på årsplan i ett fag som også har med konkretisering og beskriver kjennetegn for måloppnåelse, - noe som ligger som vedlegg til planen. I lærernes egenvurderinger og i intervjuene er det få som redegjør for arbeid med kriterier og kjennetegn på måloppnåelse i vurderingssammenheng. Det kommer fram at temaet er tatt opp i fellesmøter, men at selve arbeidet skal bli gjort på den enkelte avdeling.

Elevene får muntlige tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene muntlig og fortløpende i undervisningen. Da gir lærerne også veiledning i hva elevene må gjøre for å øke sin kompetanse. På prøver og innleveringsoppgaver får elevene ofte skriftlig tilbakemelding, og enkelte lærere snakker også med elevene om resultatene i etterkant. Fylkesmannen har mottatt eksempel på hvordan slik tilbakemelding kan gis. Lærere legger dette inn på den digitale plattformen ITSL. I tillegg kommer det fram en utbredt bruk av fagsamtaler mellom faglærer og elev gjennom hele skoleåret. Når det gjelder veiledning for å øke sin kompetanse, gir elevene varierende svar, og de opplever dette annerledes enn lærerne.

Elevene skal involveres i vurderingen av eget læringsarbeid. Til dette spørsmålet gir lærerne ulike svar. Noen forteller at elevene får være med på å bestemme vurderingsform eller komme med forslag på hvordan nytt fagtema skal gjennomgås. Andre prøver å involvere elevene ved å kartlegge deres interesser for å tilpasse dem i faget. Andre igjen svarer at det er vanskelig å involvere elevene i egen læring. Undervisningsevaluering blir også trukket fram i forbindelse med elevinvolvering. Enkelte lærere sier at de ikke er gode nok på dette. Elevene er i liten grad bevisst denne rettigheten.

Sandnessjøen videregående skole gir elevene halvårsvurdering (terminkarakter) med karakter medio januar. Lærerne ved helse- og oppvekstfag redegjør for at de gjennomfører fagsamtaler med den enkelte elev gjennom hele opplæringsløpet. Ved disse fagsamtalene, og av de skriftlige vurderinger eleven får på oppgaver, arbeider og prøver, - og som blir lagt på ITSL, mener skolen at elevene er informert om faglig ståsted og utviklingsområder. De jevnlig vurderingspunktene ligger til grunn for karakteren som gis i halvårsvurderingen.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten for IOP inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP'en. Elever med IOP får halvårsvurdering med karakter på lik linje med øvrige elever i de fagene der de skal ha karakter. I de fagene hvor det av vedtaket og IOP går fram at eleven ikke skal ha karakter, får eleven en skriftlig vurdering gitt av den enkelte faglærer. Denne gis ved terminslutt 1.halvår og ved avslutning av skoleåret.

Skolen har lagt fram maler og eksempler på slike rapporter. Malene viser til at det er elevens måloppnåelse i forhold til målene i elevens IOP som skal vurderes. Etter første termin skal det også stå hvordan eleven kan øke sin kompetanse.

Årshjul for spesialundervisningen viser frister og ansvar for arbeidet. Skolen har også lagt ved en mal for *Årsrapport, utarbeidet på bakgrunn av individuell opplæringsplan*. Av årshjulet går det fram at siste fagvurdering skal knyttes til årsrapporten som kontaktlærer har ansvar for å utarbeide.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen finner en felles forståelse i lærerkollegiet for at det er nasjonal læreplan med kompetansemålene som skal styre undervisningen. Det kommer fram at kravet om å veilede elevene i hvilke kompetansemål opplæringen blir knyttet til, blir ivaretatt på ulike måter; noen gjennom periodeplaner, andre ved oppstart og avslutning av timer eller tema, og andre igjen ved muntlig forklaring eller gjennomgang av mål. Dette samsvarer med elevenes oppfatninger.

Enkelte lærere veileder elevene på en slik måte at elevene forstår hva lærer legger vekt på i vurderingen i faget. Det er i tillegg redegjort for at dette er tema i fagsamtale etter at vurdering er gitt. Intensjonen er at elevene skal kjenne til disse i forkant av prøver for dermed å være læringskriterier og gi eleven retning i arbeidet mot kompetansemålet i faget.

Gjennom tilsynet er det tydelig ulike oppfatninger mellom lærere og elever om slik veiledning blir gitt. Lærerne mener at de gjør det, mens elevene ikke oppfatter dette på samme måte. Noen lærere er også usikre på om veiledningen når fram til elevene. Vi finner det samme når det gjelder lærers veiledning om hva eleven må gjøre for å øke sin kompetanse.

Ledelsen har forventninger til at lærerne arbeider med kriterier og kjennetegn på måloppnåelse og hva som vektlegges i vurderingen. Fylkesmannen finner imidlertid at det er ikke en felles innarbeidet framgangsmåte blant lærerne som sikrer at alle lærere veileder eleven om dette.

At elevene får tilbakemeldinger på hva de mestrer i faget, kommer fram som en innarbeidet rutine blant lærerne. Dette samsvarer også med elevenes oppfatninger. I hovedsak blir kravet ivaretatt muntlig ved tilbakemeldinger i undervisningen og i fagsamtalene, men også gjennom skriftlige tilbakemeldinger på oppgaver og prøver.

Vi finner ingen rutine eller felles praksis blant lærerne på helse- og oppvekstfag for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid. I tilsynet blir det redegjort for at lærer hører elevens meninger om undervisningsmåter og prøveformer. Dette mener vi går mer i retning av generell elevmedvirkning. Skolens praksis med undervisnings-evaluering ligger etter vårt skjønn utenfor forskriftens intensjon om elevinvolvering i

vurderingen av eget læringsarbeid. Skolen innrømmer å ha et forbedringspotensial på området.

Skolens satsingsområde på vurdering med gjennomgang av *Vurdering for læring* i fellestid, er kjent for lærerne, og de er positive til dette arbeidet. Prinsippene i VFL som omfatter retten til vurdering, formålet med vurdering, undervisvurdering og egenvurdering, speiler deler av forskriften. Gjennom tilsynet ser vi at lærerne ivaretar enkelte av prinsippene/deler av forskriften, men det kommer i liten grad fram en felles forståelse for og praksis av alle. Den jobben skolen har gjort til nå innenfor tema, har i liten grad nådd fram til elevene, og skolen har fortsatt en vei å gå i vurderingsarbeidet.

Fylkesmannen påpeker at det siste prinsippet i *Vurdering for læring* – som samsvarer med forskrift til opplæringsloven § 3-12, ikke gjelder elevmedvirkning generelt, men involvering i vurderingen av eget læringsarbeid. Formålet er å øve elevene til å få et bevisst og reflektert forhold til egen læring. Kravet er tredelt: eleven skal være med å vurdere eget arbeid, egen faglig utvikling og egen kompetanse. Det handler blant annet om å trene opp eleven til å bli bevisst at ulikt arbeid har ulike kvalitetskrav, se hvordan han/hun selv lærer best (f.eks. ved valg av læringsstrategier), øve opp evnen til kritisk tenkning og for selv å kunne se hva de får til i lys av det enkelte kompetansemål.

Vi vil bemerke at det er lærernes ansvar å veilede på en slik måte at elevene oppfatter hva de må gjøre for å øke sin kompetanse. Elevene må læres opp til å ta i bruk den veiledningen de får arbeidet med egen faglig utvikling. Derfor er det viktig at det blir arbeidet med **alle fire** prinsippene i *Vurdering for læring* (VFL).

Elevene får halvårsvurdering midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet. Gjennom hyppig bruk av fagsamtaler sannsynliggjør skolen at de har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at lærerne i halvårsvurderingen gir informasjon om elevenes kompetanse i fagene og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen sin.

Skolen gir vurdering av elever med IOP. Malene er tydelige på at det er elevens kompetanse og måloppnåelse som skal være gjenstand for vurdering, og at man skal beskrive hvordan eleven kan øke sin kompetanse i det aktuelle faget. Av eksemplene vi har mottatt, ser vi at det varierer hvordan lærer vurderer. I noen tilfeller blir det sagt noe om elevens måloppnåelse, men vi finner i større grad en vurdering av hvordan organiseringen har fungert for eleven, hva som er gjort i undervisningen, og hvordan eleven fungerer. Dette er ikke i samsvar med lovkravet.

I kommentar til foreløpig rapport redegjør rektor for planlagt arbeid i personalet høsten 2017. Her er det lagt opp til arbeid med *Vurdering for læring*. Fylkesmannens vurdering er at lærerne gjennom arbeidet i tråd med denne planen vil veilede elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte fag og hva eleven må gjøre for å øke sin kompetanse i faget. I planen inngår også elevinvolvering i vurdering av eget læringsarbeid som tema for arbeidet.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Den individuelle undervisvurderingen ved Sandnessjøen videregående skole, helse- og oppvekstfag, ivaretar følgende krav i forskrift om individuell vurdering:

- Lærerne veileder elevene om hvilke kompetansemål fra LK06 / mål i IOP som opplæringen er knyttet til.
- Lærerne gir elevene tilbakemeldinger på hva de mestrer i fagene.
- Elevene får halvårsvurdering uten karakter midt i opplæringsperioden i alle fag og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke er avsluttet
- Skolen gir elever med individuelle mål i IOP en skriftlig underveisvurdering hvert halvår.
- At lærerne veileder elevene i hva det legges vekt på i vurderingen i det enkelte faget, eller om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse i det enkelte faget.
- At de sørger for å involvere elevene i vurderingen av eget læringsarbeid.
-

Skolen har ikke en innarbeidet framgangsmåte eller felles praksis som ivaretar følgende krav:

- I årsrapporten for elever med egne mål i IOP sikres at den inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra disse målene.

5. Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

5.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elever har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Læreren skal, som en del av underveisvurderingen, vurdere om den enkelte eleven har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-11. Skolen må ha en kjent og innarbeidet framgangsmåte slik at lærerne vurderer systematisk og løpende om elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte som sikrer at arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljø blir vurdert for elever som ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, og basert på vurderingen må skolen eventuelt gjennomføre tiltak innenfor tilpasset opplæring.

Alle elever har krav på tilpasset opplæring, jf. opplæringsloven § 1-3. Dersom en elev ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen, skal skolen først vurdere og eventuelt prøve ut tiltak innenfor det ordinære opplæringstilbudet, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må se på om tiltak knyttet til arbeidsmåter, vurderingspraksis og arbeidsmiljø kan bidra til at eleven får tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Framgangsmåten for dette må være kjent og innarbeidet. Dette skal skolen gjøre før eleven eventuelt blir henvist til PPT for en sakkyndig vurdering med tanke på spesialundervisning.

Skolen må ha en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og sikre at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

I noen tilfeller vil skolens vurdering og eventuelle utprøving av tiltak etter opplæringsloven § 5-4 konkludere med at eleven ikke kan få tilfredsstillende utbytte av opplæringen innenfor det ordinære opplæringstilbudet. Eleven har da krav på spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er viktig at prosessen for å kunne gi spesialundervisning blir startet så snart som mulig etter at behovet for dette er avdekket. Undervisningspersonalet har derfor både plikt til å vurdere om en elev trenger spesialundervisning og å melde fra til rektor når det er behov for det, jf. opplæringsloven § 5-4. Skolen må ha en fremgangsmåte som er kjent og innarbeidet blant lærerne slik at de vurderer og melder behov for spesialundervisning.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Faglærerne har hver uke basisteam. Her skal elevenes utvikling diskuteres. Her kan det diskuteres arbeidsmåter og organisering av elevene. Det er en fellespott med timer som lærere kan søke om dersom de har elever som de mener trenger ekstra oppfølging. Det gjennomføres kartleggingsprøver ved skolestart. Elevundersøkelsen er tema på medarbeidersamtalene.

Vurdering er tema på fellesmøter. Skolen er organisert med et S-team og ansvarlige for spesialpedagogikk på hver avdeling. I tillegg kan rådgiver gi støtte og veiledning til lærerne. Det er skriftlige rutiner for melding av saker til s-team. Skolen bruker elevundersøkelsen aktivt.

Skolen har en skriftlig rutine for hva som skal skje før henvisning til PPT. I disse rutinene er § 5-4 i opplæringsloven sitert. I egenvurdering vises det til de ulike rutinene som eksempel på at det gjennomføres tiltak, i tillegg til basisteam. Fellesfaglærerne viser i egenvurdering til at dette gjøres fortløpende.

Tilsynet viser at lærerne er kjent med kravet om at de skal systematisk og løpende vurdere elevenes utbytte av opplæringen. Gjennom intervjuer og egenvurdering ser vi at dette oppfattes forskjellig. Tilsynet viser at det i oppstarten av skoleåret blir gjennomført tester, særlig i fellesfag som matematikk. Videre blir elevenes utvikling diskutert i basisteam, men her deltar ikke fellesfaglærere hele tiden.

Intervjuene viser at det er vanlig å vurdere tiltak knyttet til vurderingsformer. Gjennom arbeidet med basisteam og elevundersøkelsen, blir også arbeidsmåter og læringsmiljø vurdert.

Rutinene for å melde saker til s-team er godt kjent i personalet. I både egenvurderinger og intervjuer viser personalet til rutinene og hvordan disse praktiseres. Ved oppstarten av skoleåret gjennomgås alle elever med behov for spesialundervisning.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Tilsynet viser at skolen arbeider systematisk og løpende for å følge opp elevene. Lærerne har jevnlig møter der de diskuterer elevenes utbytte av opplæringen. Skoleledelsen følger også opp disse møtene gjennom å være tilstede med jevne mellomrom.

Fylkesmannen finner ikke at personalet har en omforent forståelse av hvordan man systematisk og løpende skal vurdere om elevene har utbytte av opplæringen. Vi finner en klar systematikk ved oppstarten og avslutning av semester, gjennom krav til kartlegginger og halvårsvurderinger. Underveis i semesteret viser tilsynet at dette gjøres i varierende grad, og at begreper oppfattes forskjellig. Det vises blant annet til at elevene

jevnlige får evaluere undervisningen, men lite til hvordan man sikrer at den enkelte elev har utbytte.

Elevenes utbytte vurderes forskjellig fra fag til fag. Det er naturlig, men det bør jobbes med å få en mer felles forståelse for hva man skal se etter når man skal vurdere elevenes utbytte.

Dette får også konsekvenser for hvordan man går frem når det avdekkes at elever ikke har utbytte av opplæringen. Tilsynet viser at selv om dette tas opp basisteam, blir det ikke gjort en systematisk vurdering av behov for endringer i vurderingsform, arbeidsmåter eller arbeidsmiljø. Våre funn viser at lærerne er bevisste at de skal vurdere både vurderingsform, arbeidsmåter og arbeidsmiljø. Vi finner videre at det i stor grad gjøres endringer i vurderingsform, særlig ved at man tilbyr muntlig vurdering i stedet for skriftlig. Elevene er tydelige på at de ofte opplever at det blir sagt at det skal gjøres endringer, men at det fortsetter som før. Dette gjelder særlig arbeidsmåter. Vi vet fra forskning at det kan være vanskelig å endre måten man underviser på. Selv om skolen har arbeidet med vurdering for læring, finner vi ikke at det er fokusert særlig på arbeidsmåter i de forskjellige fagene. Dette bør skolen se videre på.

Tilsynet viser at det gjennomføres tiltak når det avdekkes at elever ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen. Skolen har skriftlige rutiner for fremgangsmåten i slike tilfeller. Gjennom intervjuer og egenvurdering, kan vi også slå fast at rutinene er kjent av personalet.

Lærerne kan søke om timer til styrking hvis de har elever som trenger ekstra tilrettelegging. Tilsynet viser at dette er tema på basisteammøter, og at det meldes videre til s-teamet.

Tilsynet viser at personalet er kjent med plikten til å vurdere og melde behov for spesialundervisning til rektor. Skriftlige rutiner som personalet er kjent med viser at slikt behov skal meldes til s-team. Leder av s-team er assisterende rektor, og vi anser at dette tilfredsstiller kravet om å melde til rektor.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Skolen har ikke en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen har ikke en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av arbeidsmåter, vurderingspraksis og læringsmiljøet.

Skolen gjennomfører tiltak i de tilfeller hvor det avdekkes at elevene ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å vurdere om elevene har behov for spesialundervisning og at lærerne melder behov for spesialundervisning til rektor.

6. Vurdering av behov for særskilt språkopplæring

6.1 Rettslige krav

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene for tilsynet med skolens arbeid med å vurdere behov for særskilt språkopplæring. Vi viser også til hvilke bestemmelser i opplæringsloven og i forskrift til opplæringsloven kravene er knyttet til.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. For elever med behov for særskilt norskopplæring må en innarbeidet fremgangsmåte sikre at det blir vurdert om eleven også har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring.

Elever i grunnopplæringen med annet morsmål enn norsk og samisk, har rett til særskilt norskopplæring til de har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den ordinære opplæringen på skolen, jf. opplæringsloven § 3-12. Om nødvendig har elevene også rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skoleeier har ansvaret for at kartleggingen av elevens norskferdigheter blir gjort før vedtaket om særskilt språkopplæring. I de fleste tilfeller er det skolen som gjennomfører kartleggingen. Skolen må også vurdere om eleven eventuelt har behov for morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Skolen må ha en kjent og innarbeidet fremgangsmåte som sikrer dette.

Elever med vedtak om særskilt språkopplæring skal få kartlagt sine norskferdigheter underveis i opplæringen.

Skolen skal også kartlegge eleven underveis i opplæringen når eleven får særskilt språkopplæring, jf. opplæringsloven § 3-12. Dette for å vurdere om eleven har tilstrekkelige ferdigheter i norsk til å følge den vanlige opplæringen på skolen. Skolen må foreta en individuell vurdering av tidspunktet for dette.

6.2 Fylkesmannens undersøkelser

Når det gjelder elever med annet morsmål enn norsk eller samisk, redegjør skolen både i egenvurderingen i RefLex og i intervjuer for skolens rutiner. Skolen gir opplæringstilbud for minoritetsspråklige elever enten i form av innføringsklasse eller i ordinær klasse med særskilt språkopplæring for eleven. Skolen benytter seg av *Hordalandsmodellen* i innføringstilbudet. Det er rutiner for et tidlig samarbeid med avgiverskolene for de elevene som har hatt vedtak i grunnskolen. Også elever og foresatte blir invitert til informasjonsmøter om språkopplæringstilbudene ved Sandnessjøen videregående skole allerede siste halvdel av 10.klasse.

Skolen må ha en innarbeidet fremgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. I et møte om våren før oppstart av videregående opplæring blir det i samtale mellom norsklærer/rådgiver og eleven gjort en enkel kartlegging av elevens behov. Om høsten blir så elevenes språkkompetanse kartlagt nærmere av norsklærer ved bruk av Utdanningsdirektoratets kartleggingsverktøy. Samtidig blir elevens språkbiografi etablert. Samtalen om våren og kartleggingen om høsten ligger til grunn for om det blir fattet enkeltvedtak om særskilt språkopplæring, på hvilket nivå eleven er og hvilket omfang opplæringa skal ha.

Gjennom tilsynet har vi mottatt skolens rutinebeskrivelser på området, vedtaksmal og eksempler på vedtak for enkeltelever. Skolen har også dokumentert samarbeidet med grunnskolen som foregår halvåret i forkant av oppstart på videregående skole. Videre har vi mottatt rutine for kartleggingsarbeidet som norsk- eller kontaktlærer har i oppstart-samtalen ved skolestart (med skjema for registrering og frist for arbeidet). Det er gjort rede for rutinene for kartlegging av elevene underveis i opplæring med avsjekk gjennom de nivådelte kartleggingsprøvene. Det blir tatt nytt enkeltvedtak ved opphør av særskilt språkopplæring.

Når det gjelder å vurdere om elever med vedtak har behov for morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring, er det variasjoner i svarene. Enkeltlærere mener dette blir gjort, mens noen ikke kjenner til denne rettigheten eller tror ikke det blir vurdert.

Skolen har forsøkt å få tak i språklærer ved å lyse ut stilling, men de ikke har fått søkere. Lærere redegjør for ekstra tilpassing for elever med minoritetsspråklig bakgrunn i flere av fagene ved å være nøye med begrepsforklaringer og -avklaringer, noe som også kommer de etnisk norske elevene til gode.

6.3 Fylkesmannens vurderinger

Fylkeskommunen har egne rutiner for arbeidet rundt elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, og det foreligger veiledninger og maler for vedtak (med informasjon om klagerett) for bruk ved den enkelte skole. Det går likevel ikke fram en rutine som omfatter å vurdere om eleven har behov for morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring. Slik vurdering kommer heller ikke fram i vedtaksmalene.

Sandnessjøen videregående skole har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk, og å kartlegge norskferdighetene til eleven underveis i opplæringen.

I tilsynet kommer det fram at skolen ikke har en innarbeidet framgangsmåte for å vurdere om elever med vedtak har behov for morsmålsopplæring eller tospråklig fagopplæring. Enkelte lærere mener dette blir gjort, mens noen kjenner ikke til rettigheten.

I kommentar til foreløpig rapport er det lagt ved en rutinebeskrivelse for vedtak om særskilt språkopplæring. I denne er det tydelig beskrevet at det skal vurderes behov for tospråklig fagopplæring og/eller morsmålsopplæring.

6.4 Fylkesmannens konklusjon

Sandnessjøen videregående skole sikrer at elever som ikke har norsk eller samisk som morsmål, får vurdert sitt behov for særskilt språkopplæring. Skolen har en innarbeidet framgangsmåte for å kartlegge elevenes ferdigheter i norsk. I tillegg blir norskferdighetene til elever med vedtak om særskilt språkopplæring kartlagt underveis i opplæringen.

Den nye rutinen omfatter også å vurdere om eleven i tillegg har behov for morsmålsopplæring og tospråklig fagopplæring i de tilfeller der eleven har behov for særskilt norskopplæring.

7. System for å vurdere og følge opp at kravene blir etterlevd

7.1 Tilsynet er ikke utvidet til å omfatte skoleeiers system

Vi har vurdert å utvide tilsynet til å omfatte om skoleeier har et forsvarlig system for å vurdere og følge opp om kravene i regelverket er oppfylt, jf. opplæringsloven § 13-10 andre ledd. Dette gikk frem av vårt varselbrev. Til å vurdere dette har vi lagt til grunn skoleeiers og skolens egenvurderinger, intervju på skolen og dokumenter og funn i tilsynet. Samlet sett vurderer vi at informasjon fra disse kildene ikke tilsier en utvidelse av tilsynet til å omfatte om skoleeier har et forsvarlig system innenfor det temaet tilsynet omfatter.

Vi understreker at denne informasjonen ikke er et godt nok grunnlag til å vurdere om skoleeiers system oppfyller alle kravene i regelverket. Vi kan derfor på et senere tidspunkt gjennomføre tilsyn med om skoleeier har et forsvarlig system innenfor temaet i dette tilsynet eller på andre områder. Dette kan bli aktuelt dersom vi får nye opplysninger fra andre kilder eller gjennom andre tilsyn.

8. Frist for retting av brudd på regelverk

Fylkesmannen har i kapitlene 4 og 5 konstatert brudd på regelverket. I denne rapporten gis Nordland fylkeskommune frist til å rette brudd på regelverket, jf. kommuneloven § 60 d.

Frist for retting er 08.12.2017. Skoleeier må innen denne datoen sende Fylkesmannen en erklæring om at bruddet på regelverket er rettet og en redegjørelse for hvordan bruddet er rettet.

Dersom brudd på regelverket ikke rettes innen den fastsatte fristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som vedtak og vil kunne påklages, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i denne rapporten:

Underveisvurdering for å øke elevens læringsutbytte

1. Nordland fylkeskommune må sørge for at den individuelle underveisvurderingen ved Sandnessjøen videregående skole bidrar til at elevene får realisert sine muligheter til å nå målene for opplæringen, jf. opplæringsloven § 5-5 og forskrift til opplæringsloven §§ 3-1, 3-2, 3-11, 3-12 og 3-13.

Nordland fylkeskommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte som sikrer at årsrapporten inneholder en vurdering av elevens utvikling ut fra målene i IOP-en.

Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning

2. Nordland fylkeskommune må sørge for at Sandnessjøen videregående skole sikrer at den enkelte elevs utbytte av opplæringen blir systematisk vurdert og fulgt opp, jf. opplæringsloven §§ 1-3, 5-1, 5-4 og 5-5 og forskrift til opplæringsloven § 3-11.

Nordland fylkeskommune kommune må i denne forbindelse se til at:

- a. Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at lærerne systematisk og løpende vurderer om alle elevene har tilfredsstillende utbytte av opplæringen.
- b. Skolen har en innarbeidet fremgangsmåte for å sikre at det for elever som ikke får tilfredsstillende utbytte av opplæringen, gjennomføres vurdering av
 - arbeidsmåter
 - vurderingspraksis
 - læringsmiljøet

9. Skoleeiers frist til å rette

Som nevnt i kapittelet ovenfor er skoleeier gitt frist for å rette de brudd på regelverket som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **08.12.2017**.

Skoleeier har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Eirik Arntsen
Tilsynsleder

Gunn Elisabeth Johannessen
Tilsynsmedarbeider

Vedlegg: Dokumentasjonsgrunnlaget

Følgende dokumenter inngår i dokumentasjonsgrunnlaget for tilsynet:

- Egenvurderinger i RefLex: av skoleledelsen, av faglærergrupper i fagene matematikk, kroppsøving og helsefremmende arbeid ved HOvg1, skoleeier
- Kontaktlæreren – håndbok for kontaktlærere i de videregående skolene
- Årshjul HO – mal/bruksanvisning, tilsvarende årshjul BUA
- Handlingsplan Helse- og oppvekstfag ved Sandnessjøen vg.skole (SVS)
- FYR-årsplan
- Klage på karakter (Orientering for elever og foreldre om klageretten)
- Lokal læreplan – mal – for Vg3/opplæring i bedrift
- PP-presentasjon: *Vurdering for læring* – gjennomgang på avdelingsmøte
- *Plan for skoleårets slutt vår 2016*; huskeliste, arbeid med vurdering, karakterråd
- Årshjul spesialundervisning SVS
- Vurderingsrutiner av elever med enkeltvedtak om spesialundervisning med og uten karakter
- Årsplaner: *Kroppsøving* (kø st 1b 2016-2017) og *Matematikk for yrkesfag*
- Forslag for pensumoversikt til *Spinn* – digitalt nettverk
- Årsplan *Helsefremmende arbeid- HO 1A, 2016-17*
- Kjennetegn på måloppnåelse – helsefremmende arbeid
- Eks. på periodeplaner: 1 (uke 34-37) og 3 (uke 42-46) – helsefremmende arbeid
- Parprøve i helsefremmende arbeid (HA) og naturfag + tilpasset prøve HA
- Eksempel på tilbakemelding på skriftlig prøve
- Vurderingsskjema YFF (praksisperiode)
- Evaluering og egenvurdering - undervisningsevaluering + sammendrag undervisningsvurdering
- Årsrapport, utarbeidet på bakgrunn av individuell opplæringsplan (IOP)
- Vurdering av måloppnåelse – to maler (1. halvår og ved slutten av skoleåret)
- *Melding om behov for pedagogisk styrkingstiltak og Evaluering av ped.styrk.tiltak*
- Innmelding av saker til S-team SVS
- Rutiner ved bekymring for fagvansker hos elever før henvisning til PPT
- Rutiner før henvisning av elever til PP-tjenesten
- Rutine for bestilling og opplæring i bruk av læremidler med lydfiler
- Kartleggingsprøver - språklig kompetanse: A1, A2 og B1
- Informasjon om Innføringsklasse – brev til foresatte
- Brev om møte våren 2016 GS og VO (minoritetsspråklige)
- Til norsk-/kontaktlærere oppstart 2016 + skjema (kartlegging av minoritets-språklige elever)
- Eksempler på fagsamtaler (logg) 2016-2017 – fire elever
- Eksempel på logg fra møte for henvisning, henvisningsskjema og henvisning til PPT for elev a
- Sakkyndig vurdering – Vedtak om spesialundervisning – IOP for elev a
- Sakkyndig vurdering – Vedtak om spesialundervisning – IOP for elev b
- Sakkyndig vurdering – Vedtak om spesialundervisning – IOP for elev c
- Eksempel på samtykkeerklæring, invitasjon til møte vedrørende henvisning og henvisningsskjema for elev d
- Sakkyndig vurdering – Vedtak om spesialundervisning – IOP for elev d
- Sakkyndig vurdering – Vedtak om spesialundervisning – IOP for elev e

- Vedtak om spesialundervisning- IOP – Vurdering av måloppnåelse 1.halvår, desember 2017 + karakterutskrift, januar 2017 for elev e
- Informasjon om rettigheter og framgangsmåte ved klage- spesialundervisning
- Vedtak: Særskilt språkopplæring – veiledning pluss mal og vedlegg (informasjon til skolene om klageretten)
- Vedtak om særskilt språkopplæring for elev x + informasjon om klageretten
- Opphør av vedtak om særskilt språkopplæring for elev y + info. om klageretten
- Timeplaner for klassene HO1A og HO1B, lærerliste og elevlister for klassene
- Kommentarer – foreløpig rapport
 - Møteplan for pedagogene 2017-2018
 - Rutine enkeltvedtak andrespråk
 - Innmeldinger av saker s-team

Det ble gjennomført stedlig tilsyn 28.04.2017 der det ble avholdt intervju med:

- rektor
- assisterende rektor/*SPU-leder*
- avdelingsleder *Helse og oppvekstfag*
- kontaktlærer HA1/ *Helsefremmende arbeid vg1*
- faglærer *Helsefremmende arbeid vg1*
- faglærer *kroppsøving vg1 fellesfag*
- faglærer *matematikk vg1 P-Y fellesfag*

I tillegg hadde vi samtale med elever fra to klasser vg.1.